

ОСНОВНА ШКОЛА „РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ“, ПАРАЋИН

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА У ПРВОМ РАЗРЕДУ

Свеобухватни стручни водич за описно оцењивање по нивоима постигнућа у складу са новим образовним стандардима и исходима за школску 2026/2027. годину

школска 2026/2027. година

Аутори:
Стручно веће за разредну наставу
(Актив првог разреда ОШ „Радое Домановић“)

Параћин, септембар 2026. године

Законски и методски оквир описног оцењивања у 1. разреду

Оцењивање ученика у првом разреду основне школе у Републици Србији је искључиво **описно**, у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и процењивање напредовања ученика спроводи се континуирано током школске године како би се осигурао свеобухватан увид у његов развој, степен остварености исхода, ангажовање на настави и самосталност у раду. У овом стручном документу дефинисани су критеријуми оцењивања за ОШ „Радоје Домановић“ у Параћину за школску 2026/2027. годину, у потпуности усклађени са новим образовним стандардима и исходима прописаним глобалним плановима рада.

Три нивоа остварености исхода знања

Оцењивање се врши кроз три образовна нивоа који представљају напредовање ученика у остваривању исхода:

- **Основни ниво постигнућа (Потребна додатна помоћ / Уз већу подршку):** Ученик препознаје основне појмове и репродукује знање уз стално вођство наставника. Слова, бројеве и основне радње изводи уз помоћ дидактичког материјала и подршку.
- **Средњи ниво постигнућа (Самосталан у већини захтева / Уз мању помоћ):** Ученик показује способност примене знања у познатим ситуацијама, разуме већину садржаја, самосталан је у извођењу уобичајених наставних задатака и исправља грешке уз мањи подстицај.
- **Напредни ниво постигнућа (Веома успешан / Потпуно самосталан):** Ученик у потпуности трансформише знање, повезује узрочно-последичне везе, самостално и креативно решава сложене и нове задатке, аргументује своје ставове и помаже другима.

1. СРПСКИ ЈЕЗИК 1

Предметни образовни стандарди за први разред:

- Почетно читање и писање: СРП.ОО1.О.2.1, СРП.ОО1.О.1.1, СРП.ОО1.О.1.13, СРП.ОО1.О.2.2, СРП.ОО1.О.1.5, СРП.ОО1.С.3.1
- Књижевност: СРП.ОО1.О.3.3, СРП.ОО1.О.3.4, СРП.ОО1.О.2.3, СРП.ОО1.О.3.1, СРП.ОО1.О.3.2
- Језик: СРП.ОО1.О.1.5, СРП.ОО1.С.3.1, СРП.ОО1.С.3.6
- Језичка култура: СРП.ОО1.О.3.3, СРП.ОО1.О.3.4, СРП.ОО1.О.2.3

Критеријуми за прво полугодиште

Област / Тема	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Почетно читање и писање	Ученик препознаје слово, реч и реченицу. Уз већу подршку репродукује прочитане једносложне и двосложне речи. Делимично шчитава слово по слово, а слова пише уз графомоторичке потешкоће.	Ученик разликује слово, реч и реченицу. Класификује слова и успешно пише целе речи. Разуме речи и једноставније кратке реченице које прочита. Правилно и уредно преписује краће текстове.	Ученик у потпуности разликује изговорене и написане гласове, слова, речи и реченице. Читко и самостално организује слова у речи. С лакоћом тумачи и разуме садржај сваког прочитаног текста.
Књижевност	Уз подршку наставника именује главне ликове и репродукује део одслушаног књижевног текста. Разликује књижевне врсте само на основу очигледних сликовних приказа.	Успешно разуме садржај интерпретативно прочитаног текста, успешно тумачи понашање ликова и одређује редослед догађаја. Познаје разлику између приче, песме и басне.	Потпуно самостално излаже своје утиске о прочитаном тексту. Слободно и критички формира и образлаже своје мишљење о поступцима и особинама ликова у књижевном делу.
Језик и језичка култура	Ученик комуницира са вршњацима уз континуирану подршку. Повремено учествује у разговору. Уз усмеравање слуша друге. Уз већу помоћ обележава велико слово на почетку личних имена.	Развија вештину разговора, пажљиво и културно слуша саговорнике. Писмено одговара на питања пуном реченицом. Правилно пише велико слово на почетку реченице и код личних имена.	Учтиво и слободно комуницира са саговорницима. Културно поставља питања и износи своје идеје. Без грешке примењује правила о употреби великог слова у различитим контекстима.

Критеријуми за друго полугодиште

Област / Тема	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Техника читања и писања	Ученик овладава основном техником читања и писања штампаних и писаних слова, као и краћих речи. При читању непознатог текста претежно словка и захтева подршку наставника.	Успешно овладава читањем и писањем реченица и краћих целина. Гласно чита већину текстова правилно, а приликом тихог читања у себи разуме прочитани садржај.	Потпуно и без напора користи научене технике читања и писања ћириличног текста. Пише изузетно читко, уредно и брзином која одговара његовом узрасту. Чита брзином нормалног говора.
Књижевне врсте и анализа	Именује песму, причу и драмски текст уз помоћ наставника. Уз вођење одређује време и место догађаја у тексту. Уз подршку препознаје и решава загонетке и басне.	Јасно разликује песму, причу и драмски текст. Самостално лоцира време, редослед догађаја и место дешавања. Прави разлику између позитивних и негативних особина ликова.	Самостално и дубински упоређује и разликује различите књижевне врсте. Са лакоћом анализира и образлаже поступке ликова, уочава и објашњава скривене поруке и поуку басне.
Правопис, диктат и говор	Уз сталну помоћ наставника користи поједине правописне знаке (велико слово, тачка). На основу слике уз већу подршку усмено саставља једноставну и кратку реченицу.	Редовно примењује основна правописна правила. Пише реченице по диктату са мањим бројем грешака. Самостално формулише кратке усмене реченице различитог значења.	Без грешке примењује сва научена правописна правила (тачка, упитник, узвичник, велико слово код имена и насеља). Пише реченице по диктату без икаквих правописних грешака.

2. МАТЕМАТИКА 1

Предметни образовни стандарди за први разред:

- Геометрија: MAT.OO1.O.2.1, MAT.OO1.C.3.1, MAT.OO1.C.2.1
- Бројеви до 100: MAT.OO1.O.3.1, MAT.OO1.H.3.1, MAT.OO1.C.2.9
- Мерење и мере: MAT.OO1.O.3.5, MAT.OO1.C.3.6, MAT.OO1.O.2.4

Критеријуми за прво полугодиште

Област / Тема	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Геометријски облици и простор	Уз помоћ и подршку наставника именује положај предмета у простору и њихов однос према тлу. Разликује и црта затворене и отворене линије уз потешкоће.	Самостално и правилно одређује просторни положај објеката (у, на, ван, испред, иза). Именује и разликује тела и фигуре из непосредне околине.	С лакоћом и самостално приказује положаје предмета према себи, другим лицима и предметима. Осмишљава и самостално креира фигуре од познатих облика.
Природни бројеви до 10	Препознаје бројеве до 10. Пише бројеве до 5 и броји помоћу дидактичког материјала (прсти, жетони), али не разуме у потпуности количину.	Броји, чита, пише и успешно упоређује бројеве до 10. Правилно и самостално решава једноставне математичке задатке са знацима веће, мање, једнако.	Потпуно самостално разуме својства бројева до 10. Брзо и тачно организује и приказује бројеве на бројевној правој без икаквог дидактичког материјала.
Сабирање и одузимање до 10	Ученик сабира и одузима до 5 искључиво уз подршку учитеља и коришћење помоћних рачунских средстава. Повремено грешу у препознавању рачунских операција.	Успешно и самостално сабира и одузима до 10 једноставне примере без записивања поступка. Тачно решава једноставне задатке са једном операцијом.	Са лакоћом сабира и одузима до 10. Самостално и тачно решава и саставља једноставне текстуалне задатке са једном рачунском операцијом.

Критеријуми за друго полугодиште

Област / Тема	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
---------------	---------------------------	-----------------------------	----------------------------

Бројеви прве стотине	Ученик именује и записује бројеве до 20, а упоређује их искључиво уз подршку. Наводи парне и непарне бројеве, као и претходника и следбеника уз вођење.	Броји, чита и уредно пише све бројеве до 100. Разликује парне од непарних бројева. Правилно одређује претходника и следбеника сваког броја прве стотине.	Потпуно самостално систематизује и користи знање о својствима бројева до 100. Организује их и приказује на бројевној правој и уочава математичке законитости.
Рачунске операције до 100	Присећа се збира и разлике у оквиру прве десетице. Уз подршку наставника препознаје значење појмова сабирак, збир, умањеник, умањилац и разлика.	Успешно овладава сабирањем и одузимањем до 100 без прелаза преко десетице. Правилно мења места и здружује сабирке ради лакшег и бржег рачунања.	Са изузетном лакоћом сабира и одузима до 100 без прелаза. Самостално примењује својство замене места и здруживања сабирака ради олакшавања рачунања задатака.
Текстуални задаци и мере	Решава једноставан текстуални задатак уз континуирану подршку. Препознаје металне новчиће и папирни новац до 20 динара. Мери дужину нестандартном мером уз помоћ.	Самостално решава текстуални задатак са једном рачунском операцијом. Познаје новчанице до 100 динара. Мери дужину задатом нестандартном јединицом мере уз помоћ.	Самостално анализира услове сложених текстуалних задатака и са лакоћом их решава. Слободно користи новац у реалним контекстима и самостално мери дужину.

3. СВЕТ ОКО НАС 1

Предметни образовни стандарди за први разред:

- Ја и други: ПД.ОО1.О.3.4, ПД.ОО1.О.1.9, ПД.ОО1.С.3.4, ПД.ОО1.О.3.5, ПД.ОО1.С.3.2, ПД.ОО1.О.1.8, ПД.ОО1.О.1.10, ПД.ОО1.О.3.2, ПД.ОО1.О.1.11, ПД.ОО1.О.2.3
- Оријентација у времену и простору: ПД.ОО1.О.1.6, ПД.ОО1.С.1.5, ПД.ОО1.О.3.3, ПД.ОО1.С.3.3
- Човек ствара: ПД.ОО1.О.1.8, ПД.ОО1.О.1.10, ПД.ОО1.О.3.2
- Разноврсност природе: ПД.ОО1.О.1.11, ПД.ОО1.О.2.3

Критеријуми за школску годину

Област / Тема	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Ја и други (Школа и дом)	Именује чланове своје породице. Учествоје у раду групе на подстицај наставника. Познаје правила понашања у школи, али му је потребан подсетник за њихово придржавање.	Самостално описује своју породицу и дом. Уљудно комуницира, активно сарађује са вршњацима у пару или групи. Поштује договорена правила безбедног понашања у учионици.	Потпуно самостално анализира улогу породице и школе. Показује изузетну сарадњу, поштује и промовише правила понашања и помаже другима који имају потешкоћа.
Оријентација у времену и простору	Набраја просторне одреднице (напред-назад, лево-десно) уз подршку. Наводи неке делове дана и дане у недељи, али теже одређује њихов редослед.	Успешно се оријентише у простору учионице користећи карактеристичне објекте. Одређује време својих дневних активности помоћу временских одредница.	Потпуно се самостално сналази у свакодневним просторним ситуацијама. Савршено користи и објашњава односе између јуче, данас, сутра, пре и после.
Човек ствара и материјали	Именује најчешће производе људског рада. Препознаје основне материјале (папир, дрво) у свом окружењу искључиво на основу очигледних примера.	Успешно разликује природне од вештачких материјала. Описује намену уобичајених предмета које је човек створио за живот и рад.	Објашњава својства различитих материјала на основу једноставних огледа. Самостално уочава значај и намену сложенијих предмета у окружењу.
Разноврсност природе	Набраја елементе живе природе са слика. Препознаје неколико домаћих и дивљих животиња. Препознаје делове тела човека на подстицај учитеља.	Успешно разликује живу од неживе природе. Именује основне услове за живот (вода, ваздух, сунце). Препознаје и описује чула човека.	Уочава и логички објашњава узрочно-последичне везе у природи (промене годишњих доба). Одговорно се односи према животној средини и штеди природне ресурсе.

4. ЛИКОВНА КУЛТУРА 1

Тема / Наставна област	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Материјали и ликовне технике	Ученик користи основни ликовни прибор и материјале искључиво према детаљним инструкцијама и подршци. Црта веома једноставне облике.	Успешно употребљава различите ликовне материјале и прибор. Изражава своје идеје цртајући и обликујући на различитим подлогама.	Потпуно самостално бира и комбинује ликовне технике. Испољава изузетну креативност и педантност у раду са свим материјалима.
Облици, боје и простор	Препознаје неке облике и основне боје из непосредне околине, али их у раду примењује делимично и уз честу несигурност.	Правилно описује и користи боје и облике. Самостално одређује и именује положај облика у простору и на равни папира.	Са лакоћом и у потпуности уочава, анализира и објашњава положај линија и облика у простору. Осмишљава комплексна ликовна решења.

5. МУЗИЧКА КУЛТУРА 1

Тема / Наставна област	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Извођење музике (певање и свирање)	Ученик пева кратке и једноставне дечје песме по слуху у групи, углавном уз подршку наставника или праћење гласа других ученика.	Правилно и самостално пева песме по слуху у складу са својим гласовним могућностима. Изводи једноставну пратњу на дечјим инструментима.	Потпуно самостално, изражајно и тачно пева све научене песме. С лакоћом изводи сложенију ритмичку пратњу на удараљкама.
Слушање музике и игре	Препознаје поједине звуке из непосредног окружења. Уз вођење и мањи подстицај учествује у договореним музичким играма.	Јасно разликује карактеристичне звуке из окружења и разликује мушке, женске и дечје гласове. Воли да активно игра музичке игре.	Самостално описује и износи своје утиске о слушаном музичком делу. Креативан је и самостално организује и води музичке игре на часу.

6. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 1

Тема / Наставна област	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Моторичке вештине и кретање	Изводи основне вежбе обликовања и једноставне природне облике кретања уз непрестано усмеравање наставника. Испољава мању усклађеност.	Правилно и самостално изводи вежбе обликовања, ходање, трчање и једноставније моторичке задатке у савладавању полигона.	Изразито спретно и лако изводи сложена кретања. Показује висок ниво координисаности, брзине и флексибилности у свим задацима.
Спортска правила и здравље	Познаје основна правила понашања на вежбалишту. Уз подршку учествује у елементарним играма и придржава се правила понашања.	Доследно поштује сва безбедносна правила и спортску дисциплину. Сарађује са вршњацима у заједничким играма и прихвата сопствени пораз.	Потпуно самостално брине о свом телу и правилној хигијени. Разуме улогу вежбања за здравље. Промовише фер-плеј и води друге у игри.

7. ДИГИТАЛНИ СВЕТ 1

Тема / Наставна област	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Дигитално друштво и уређаји	Препознаје дигиталне уређаје на слици и наводи неке од њих искључиво уз подршку учитеља. Повремено користи дигиталне уџбенике.	Именује уобичајене дигиталне уређаје у свом окружењу и наводи њихову улогу у животу и учењу. Успешно упоређује папирни и дигитални уџбеник.	Самостално и без напора користи дигиталне алате за учење. Систематизује знање о предностима и разликама коришћења папирних и дигиталних медија.
Безбедност и алгоритми	Познаје основна правила за коришћење уређаја ради очувања здравља. Уз велику подршку препознаје поједине симболе алгорита.	Доследно се придржава правила безбедног коришћења интернета. Уочава и исправља грешке у једноставним алгоритмима уз мању помоћ.	Потпуно самостално анализира једноставне поступке и предлаже правилан алгоритам за њихово извршење. Доводи у везу алгоритам и рад уређаја.

8. ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ 1

Тема / Наставна област	Основни ниво (уз подршку)	Средњи ниво (уз малу помоћ)	Напредни ниво (самосталан)
Ја као појединац	Именује своја основна осећања. Набраја у чему је успешан уз већу подршку учитеља. Понекад износи своје мишљење у заједничком разговору.	Препознаје и јасно описује своја осећања и поступке. Самостално набраја у чему је успешан и у чему жели додатно да напредује.	Анализира и преиспитује своје поступке, прихватајући конструктивне савете. Веома зрело исказује мишљење уважавајући ставове других.
Ја у одељењу и акцијама	Препознаје међусобне разлике међу вршњацима. Зна и наводи договорена одељењска правила, али му је потребан чест подсетник.	Успоставља афирмативне односе са вршњацима. Доследно поштује правила одељења. Учествује у заједничким акцијама уз подршку.	Активан је у решавању конфликата и помаже одељењској заједници. Самостално и сараднички планира, реализује и промовише заједничке акције.

Елементи праћења и инструментаријум за наставнике

Свеобухватно праћење напредовања ученика првог разреда у ОШ „Радоје Домановић“ омогућава континуирану евалуацију наставних циљева и благовремено пружање повратних информација ученицима и родитељима. За праћење постигнућа користе се следећи инструменти:

1. Квалитативно праћење у педагошкој свесци

Наставник свакодневно води квалитативну евиденцију у коју уноси белешке о активности ученика на часу, степену његовог ангажовања, уредности свезака и редовности израде домаћих задатака. Домаћи задаци се евидентирају помоћу симбола за позитивно или негативно ангажовање, при чему четири узастопна позитивна знака утичу на коначни описни закључак.

2. Скала за процену на кратким вежбама и тестовима

За кратке петнаестоминутне или друге бодовне провере знања, користи се следећи проценат остварености који се преводи у квалитативну повратну информацију ученику:

Остварени проценат бодова	Квалитативна повратна информација и препорука
0% – 40%	Редовно вежбај! (Основни ниво - препознавање уз сталну помоћ)
41% – 55%	Више се потруди! (Основни ниво - самостално препознавање појединих делова)
56% – 70%	Добро! Можеш боље! (Средњи ниво - репродукција у познатим примерима)
71% – 85%	Веома добро! (Средњи ниво - разумевање и повезивање већине захтева)
86% – 100%	Одлично! Браво! (Напредни ниво - потпуна самосталност и креативна примена знања)

3. Праћење активности на часу кроз симболе јављања

За праћење свакодневне активности ученика, наставник користи систем симбола у својој евиденцији:

- **Јављање (+):** Ученик се јавља и повремено показује активност на часу.
- **Више јављања (++):** Континуирана активност током целог часа, решавање задатака.
- **Комплетан и потпун одговор (+++):** Ученик даје пун, аргументован и тачан одговор на наставникова питања.
- **Не зна или одбија одговор (-):** Пасиван однос према раду, бележи се датум и конкретна област коју ученик треба да понови.

4. Портфолио ученика

Портфолио представља систематску збирку пажљиво одабраних радова ученика (цртежи, најбољи диктати, контролне вежбе, практични радови) који најбоље илуструју његов развој и напредак током целе школске године. Садржај портфолија заједнички разматрају и вреднују наставник, ученик и његови родитељи приликом индивидуалних консултација.